

I ACa 716/19, Podstawy oceny zgodności z prawem umowy nienazwanej i treści wynikających z niej praw i obowiązków stron. Sprzeczność umowy z zasadami współzycia społecznego. Wyzysk a nieważność umowy.

Zawieszenie postępowania z uwagi na toczące się postępowanie karne. -

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

LEX nr 2937474

ort 388 KC
o ort 58 § 2
KC

Wykład

do części IV (Wyzysk)

Wyrok

Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 30 stycznia 2020 r.

I ACa 716/19

Podstawy oceny zgodności z prawem umowy nienazwanej i treści wynikających z niej praw i obowiązków stron. Sprzeczność umowy z zasadami współzycia społecznego. Wyzysk a nieważność umowy. Zawieszenie postępowania z uwagi na toczące się postępowanie karne.

TEZA aktualna 👁 Pokaż tezę w uzasadnieniu

Zgodnie z ogólnymi regułami wykładni prawa, do nienazwanych umów mieszanych (zawierających elementy charakterystyczne kilku typów umów nazwanych) powinno się stosować w pierwszej kolejności per analogiam przepisy najbardziej odpowiadające specyfice poszczególnych świadczeń i przez pryzmat tych regulacji oceniać zgodność z prawem umowy nienazwanej i treść wynikających z niej praw i obowiązków stron. W przypadku umów nienazwanych, w kwestiach nieobjętych regulacją umowną, zasadniczo stosować należy przepisy części ogólnej prawa zobowiązań.

TEZA aktualna 👁 Pokaż tezę w uzasadnieniu

Ocena umowy w świetle art. 58 § 2 k.c. musi być dokonywana w kontekście całokształtu okoliczności indywidualnie ocenianej, konkretnej sprawy. Nie można więc w oderwaniu od stanu faktycznego danej sprawy poprzestać na formułowaniu ogólnych dyrektyw co do stosowania tych zasad lecz wskazać należy na konkretne fakty, które powodują kolizję treści stosunku umownego z elementarnymi (uznawanymi powszechnie) regułami lub wzorcami moralności i dobrych obyczajów. Zarazem należy mieć na względzie, że oparta o głęboko ugruntowane społecznie wzorce słuszności jest sama zasada pacta sunt servanta. W tym kontekście też oceniać należy twierdzenia o naruszaniu przez umowę innych zasad słusznościowych. Zasada autonomii woli stron uzasadnia prawo do zawarcia umowy wzajemnej, która obiektywnie (z punktu widzenia np. innej osoby w stosunku do stron umowy) może być uznawana za niekorzystną, jednak jest wyrazem świadomej decyzji (motywowanej np. dążeniem do realizacji innych towarzyszących umowie założeń czy też interesów gospodarczych stron - jak choćby zmierza do nawiązania szerszej współpracy, służy zaspokojeniu pilnych bieżących potrzeb jednej ze stron, itp.).

TEZA aktualna 👁 Pokaż tezę w uzasadnieniu

Zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c. uzasadnione będzie jedynie wówczas, gdy może występować określony w art. 11 k.p.c. stosunek prejudycjalności między rozstrzygnięciami o przedmiocie postępowania w sprawie cywilnej i w sprawie karnej lub dyscyplinarnej i zarazem za zawieszeniem przemawiają względy celowości oraz interes stron postępowania.

TEZA aktualna 👁 Pokaż tezę w uzasadnieniu

Co do zasady zastrzega się, że przepis art. 388 § 1 k.c. stanowi lex specialis w stosunku do art. 58 § 2 k.c. Oznacza to, że w przypadku zaistnienia przesłanek wyzysku w rozumieniu art. 388 § 1 k.c. nie będzie możliwe domaganie się stwierdzenia nieważności na podstawie art. 58 § 2 k.c. Rażąca dysproporcja świadczeń jest zaś podstawową przesłanką upoważniającą stronę umowy do powołania się na wyzysk i żądania zmiany lub unieważnienia umowy. Przedstawiona wykładnia relacji między art. 388 i 58 § 2 k.c. wskazuje na wagę jaką ustawodawca i judykatura wiąże ze stabilnością stosunku prawnego. Stosowanie normy art. 58 § 2 k.c. w przypadku rażącej dysproporcji świadczeń wymaga więc nadto stwierdzenia, że nie tylko skutki ekonomiczne umowy (uzasadniające zastosowanie sankcji z art. 388 k.c. na przewidzianych na wypadek wyzysku) lecz także inne okoliczności towarzyszące jej zawarciu i wpływające na treść powodują, że zawarcie umowa narusza zasady współzycia społecznego (w tym zwłaszcza zasady uczciwości i lojalności kontraktowej). Przez te ostatnie z wymienionych w

judykaturze rozumie się obowiązek takiego ukształtowania umowy wzajemnej by stwarzała równorzędne warunki jej realizacji i nie tworzyła już u swej podstawy oczywistych preferencji (nieakceptowalnych według reguł słusznościowych) dla jednej strony.